

Rolnummer 1855
Arrest nr. 25/2001 van 1 maart 2001

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag over artikel 4, § 2, van de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie, gesteld door het Hof van Beroep te Gent.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters G. De Baets en M. Melchior, en de rechters P. Martens, J. Delruelle, R. Henneuse, M. Bossuyt en E. De Groot, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter G. De Baets,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de prejudiciële vraag

Bij arrest van 16 december 1999 in zake het openbaar ministerie en I. Verleyen tegen P. Peckstadt, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 24 december 1999, heeft het Hof van Beroep te Gent de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 4, §2, van de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre het aan de verdachte ten aanzien van wie door het onderzoeksgerecht de maatregel van opschorting wordt gelast, als rechtsmiddel op strafrechtelijk gebied het verzet voorziet dat binnen de vierentwintig uur dient te worden ingesteld, terwijl eenzelfde persoon die de opschorting bekomt voor het vonnisgerecht op strafrechtelijk vlak hoger beroep kan instellen gedurende een termijn van vijftien dagen ? »

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil

P. Peckstadt wordt ervan verdacht opzettelijk verwondingen of slagen te hebben toegebracht aan I. Verleyen, die voor haar een ziekte of ongeschiktheid tot verrichten van persoonlijke arbeid tot gevolg hadden. Bij beschikking van 16 juni 1999 acht de raadkamer van de Rechtbank van eerste aanleg te Gent de tenlastelegging bewezen en gelast de opschorting van de uitspraak van de veroordeling van de inverdenkinggestelde gedurende een termijn van één jaar. Bij dezelfde beschikking wordt hij veroordeeld tot het betalen van een schadevergoeding aan I. Verleyen. Op 25 juni 1999 stelt P. Peckstadt hoger beroep in tegen die beschikking. Het openbaar ministerie vordert voor de kamer van inbeschuldigingstelling van het Hof van Beroep te Gent dat het beroep onontvankelijk zou worden verklaard wegens laattijdigheid.

Het Hof van Beroep wijst erop dat de beslissing van opschorting door de onderzoeksgerechten na het verstrijken van de verzetstermijn van 24 uur gezag van gewijsde heeft in zoverre zij de feiten bewezen verklaart. Het bestaan van het misdrijf en de verzwarende omstandigheid kan - bij gebrek aan tijdig ingesteld verzet - niet meer worden betwist. Indien de opschorting door een vonnisgerecht wordt gelast, beschikt de beklaagde over een termijn van vijftien dagen om hoger beroep in te stellen.

Alvorens nader te oordelen, stelt het Hof van Beroep, op verzoek van de inverdenkinggestelde, de hiervoor aangehaalde prejudiciële vraag.

III. De rechtspleging voor het Hof

Bij beschikking van 24 december 1999 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 25 januari 2000 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 8 februari 2000.

Memories zijn ingediend door :

- P. Peckstadt, wonende te 9000 Gent, Nieuwewandeling 23, bij op 2 maart 2000 ter post aangetekende brief;
- de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, bij op 10 maart 2000 ter post aangetekende brief.

Van die memories is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 4 mei 2000 ter post aangetekende brieven.

P. Peckstadt heeft een memorie van antwoord ingediend bij op 30 mei 2000 ter post aangetekende brief.

Bij beschikkingen van 31 mei 2000 en 29 november 2000 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot respectievelijk 24 december 2000 en 24 juni 2001.

Bij beschikking van 21 december 2000 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 10 januari 2001, na te hebben vastgesteld dat rechter-verslaggever H. Coremans, in ruste is gesteld, werd vervangen door rechter M. Bossuyt.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 22 december 2000 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 10 januari 2001 :

- zijn verschenen :
 - . Mr. J. Meese *loco* Mr. C. Mussche, advocaten bij de balie te Gent, voor P. Peckstadt;
 - . Mr. W. Timmermans *loco* Mr. P. Traest, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;
- hebben de rechters-verslaggevers M. Bossuyt en J. Delruelle verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

A.1.1. P. Peckstadt is van mening dat de prejudiciële vraag, op grond van de vaste criteria die door het Arbitragehof worden gehanteerd om een wettelijke bepaling aan de artikelen 10 en 11 van de Grondwet te toetsen, bevestigend moet worden beantwoord.

A.1.2. Allereerst zet P. Peckstadt uiteen waarin de ongelijke behandeling is gelegen. Wanneer een in verdenking gestelde ten aanzien van wie door de raadkamer de maatregel van opschorting wordt gelast tegen die beslissing een rechtsmiddel wenst aan te wenden, beschikt hij op strafrechtelijk vlak enkel over het verzet, dat conform artikel 4, § 2, van de wet van 29 juni 1964 binnen vierentwintig uur na de uitspraak moet worden ingesteld. Indien een beklaagde echter een rechtsmiddel wenst aan te wenden tegen een beslissing tot opschorting geformuleerd door de vonnisrechter, beschikt hij over alle rechtsmiddelen waarin het Wetboek van Strafvordering voorziet. In een dergelijk geval kan de beklaagde zowel op strafrechtelijk als op burgerrechtelijk vlak hoger beroep instellen en dit binnen de gebruikelijk termijn van vijftien dagen.

P. Peckstadt wijst erop dat de gevolgen van de opschorting in beide gevallen identiek zijn. De strafrechtelijke aansprakelijkheid van de betrokkene en de eventuele aanwezigheid van verzwarende omstandigheden staan vast en de vergoeding van de schade aan het slachtoffer kan worden opgelegd. Weliswaar kan na het verstrijken van de verzetstermijn op burgerrechtelijk vlak nog hoger beroep worden ingesteld op grond van artikel 6, vierde lid, van de wet van 29 juni 1964, doch de strafrechtelijke aansprakelijkheid of het bestaan van verzwarende omstandigheden kan niet meer worden betwist.

Uit hetgeen voorafgaat wordt afgeleid dat rechtsonderhorigen die met een identieke rechterlijke beslissing worden geconfronteerd ongelijk worden behandeld naargelang die beslissing door het onderzoeksgerecht dan wel door het vonnisgerecht wordt genomen.

A.1.3. Vervolgens betoogt P. Peckstadt dat de ongelijkheid niet naar redelijkheid kan worden verantwoord. De in het geding zijnde bepaling heeft tot gevolg dat de inverdenkinggestelde over een zeer korte termijn beschikt om zich te beraden over het nut en de kans op slagen van een rechtsmiddel tegen de beschikking van de raadkamer die de opschorting van de uitspraak van de straf uitspreekt. Terwijl een dergelijke korte termijn wel kan worden verantwoord in geval van voorlopige hechtenis, is er voor de opschorting van de uitspraak geen enkele reden om af te wijken van de gebruikelijke termijn voor het instellen van hoger beroep.

Het doel dat de wetgever voor ogen heeft gehad bij het opstellen van de in het geding zijnde bepaling is volgens P. Peckstadt niet helemaal duidelijk. Hij neemt aan dat de wetgever zich heeft laten inspireren door het toenmalige artikel 135 van het Wetboek van Strafvordering. De gebruikelijke termijn voor het instellen van hoger beroep ten aanzien van beschikkingen van de raadkamer bedroeg vierentwintig uur. Wellicht heeft de wetgever een gelijklopende regeling willen uitwerken voor alle beschikkingen die door de raadkamer worden genomen. Dat die keuze discriminerend is ten aanzien van de verdachte werd daarbij over het hoofd gezien.

P. Peckstadt wijst bovendien erop dat die vermoedelijke *ratio legis* thans volkomen is achterhaald door de wet van 12 maart 1998 tot verbetering van de strafrechtspleging in het stadium van het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek, die - behoudens voor wat betreft de beschikkingen genomen in het kader van de voorlopige hechtenis, waar de korte termijnen hun grondslag vinden in de vrijheidsberoving van de verdachte - de termijn voor het instellen van hoger beroep tegen beschikkingen van de raadkamer heeft opgetrokken van vierentwintig uur naar vijftien dagen. De wetgever is echter «vergeten» ook de termijn in artikel 4, § 2, van de wet van 29 juni 1964 aan te passen.

Een andere reden waarom de wetgever is voorbijgegaan aan de destijds gecreëerde ongelijkheid, zo vervolgt P. Peckstadt, ligt in het feit dat het verzet waarin de in het geding zijnde bepaling voorziet in het merendeel van de gevallen zal worden aangewend door het openbaar ministerie en niet door een verdachte. Het spreekt echter voor zich dat ook de verdachte een rechtsmiddel kan aanwenden tegen de beslissing tot opschorting, zeker nu het een beslissing ten gronde betreft. Er is geen enkele reden om dat recht aan strengere voorwaarden te koppelen dan wanneer tot opschorting wordt overgegaan door het vonnisgerecht.

A.1.4. Ten slotte is P. Peckstadt van oordeel dat de ongelijke behandeling disproportioneel is. Hij merkt op dat de raadkamer bij de behandeling van het verzoek tot opschorting niet als onderzoeksgerecht, maar als vonnisgerecht optreedt. Wanneer de opschorting wordt uitgesproken veroordeelt de raadkamer de verdachte immers tot de kosten, spreekt zij in voorkomend geval de bijzondere verbeurdverklaring uit en doet zij uitspraak over de burgerlijke vordering. Gelet op het belang daarvan voor de betrokkene, dient de termijn voor het instellen van een rechtsmiddel tegen een dergelijke uitspraak redelijk te zijn.

A.2.1. De Ministerraad voert in hoofdorde aan dat de twee categorieën van personen waarop de prejudiciële vraag betrekking heeft niet vergelijkbaar zijn. Het betreft immers personen ten aanzien van wie de opschorting wordt uitgesproken door een onderzoeksgerecht - en dus ter afsluiting van een gerechtelijk onderzoek - dan wel door een vonnisgerecht. De verschillen tussen de respectieve procedures hebben onder meer betrekking op de openbare behandeling (A.2.2), de uitspraak over de grond van de zaak (A.2.3) en de omvang van het hoger beroep (A.2.4).

A.2.2. De procedure voor de raadkamer verloopt met gesloten deuren aangezien zij deel uitmaakt van de onderzoeksfase. De zittingen van de vonnisgerichten zijn daarentegen in beginsel openbaar. Op de uitspraak na, wordt de verdachte tijdens de onderzoeksfase bijgevolg niet blootgesteld aan de openbaarheid.

A.2.3. Een onderzoeksgerecht doet in beginsel geen uitspraak over de grond van de ingestelde strafvordering tenzij in uitzonderlijke gevallen, zoals wanneer de internering of de opschorting wordt bevolen. In die gevallen zetelt de raadkamer als ware het een vonnisgerecht.

De vonnisgerechten doen uiteraard uitspraak over de grond van de zaak, op straffe van rechtsweigering.

A.2.4. Aangezien de fase voor de onderzoeksgerechten in beginsel een voorafgaande fase is, waarin geen uitspraak wordt gedaan over de grond van de zaak, heeft de inverdenkinggestelde slechts een beperkte beroepsmogelijkheid (artikel 135, § 2, van het Wetboek van Strafvordering). Wat de opschorting betreft, is het beroepsrecht van de verdachte beperkt tot het geval waarin aan de voorwaarden tot verlening van de opschorting niet is voldaan. Er is geen beroepsmogelijkheid tegen een beslissing van de raadkamer waarbij het voordeel van de opschorting van de uitspraak van de veroordeling wordt geweigerd. In het arrest nr. 29/98 van het Hof werd dit niet strijdig bevonden met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

De beroepsmogelijkheid van de veroordeelde ten aanzien van een uitspraak in eerste aanleg door de correctionele rechtbank is niet beperkt (artikelen 203 en 203bis van het Wetboek van Strafvordering).

A.3.1. In zijn memorie van antwoord is P. Peckstadt van oordeel dat de Ministerraad uit de opgesomde verschilpunten ten onrechte afleidt dat de categorieën van personen waarop de prejudiciële vraag betrekking heeft niet vergelijkbaar zouden zijn. Hij voert daarvoor de volgende argumenten aan.

A.3.2. Ook voor de vonnisgerechten kan in bepaalde gevallen tot een procedure achter gesloten deuren worden overgegaan. Artikel 5, § 2, van de wet van 29 juni 1964 bepaalt uitdrukkelijk dat de vonnisgerechten, op schriftelijke vordering van het openbaar ministerie of op schriftelijk verzoek van de beklaagde, kunnen beslissen van de opschorting kennis te nemen in raadkamer. Meer bepaald kan die procedure worden gevolgd indien « de openbaarheid van de debatten de declassering van de beklaagde zou kunnen veroorzaken of zijn reclassering in gevaar zou kunnen brengen ».

Wat de onderzoeksgerechten betreft, moet worden onderstreept dat zij de bevoegdheid om de opschorting uit te spreken enkel en alleen bezitten wanneer wordt vastgesteld dat « de openbaarheid van de debatten (voor het vonnisgerecht) de declassering van de beklaagde zou kunnen veroorzaken of zijn reclassering in gevaar zou kunnen brengen » (artikel 3, tweede lid, van de wet van 29 juni 1964). Een dergelijke zaak komt op grond van bovenvermeld artikel 5, § 2, van de wet van 29 juni 1964 evengoed in aanmerking om door het vonnisgerecht in raadkamer te worden behandeld. In beide gevallen zal de zaak dus *normaliter* met gesloten deuren worden behandeld.

A.3.3. Indien het onderzoeksgerecht beslist de opschorting te bevelen doet het wel degelijk uitspraak over de grond van de zaak. Het houdt zitting als ware het een vonnisgerecht. Hierdoor wordt een afwijking ingesteld op de strikte tweedeling onderzoeksgerecht-vonnisgerecht. Overigens draagt de beslissing van het onderzoeksgerecht om de opschorting te verlenen het karakter van een vonnis in de zin van artikel 149 van de Grondwet.

A.3.4. Het feit dat de omvang van het hoger beroep ten aanzien van de uitspraak van de raadkamer die de opschorting verleent beperkter is dan het hoger beroep ten aanzien van de uitspraak in eerste aanleg, heeft geen enkele weerslag op de prejudiciële vraag, vermits het in wezen een tweede ongelijkheid betreft die aan het oordeel van het Hof zou kunnen worden onderworpen. Het gaat niet op een ongelijkheid te motiveren door te verwijzen naar een bestaande ongelijkheid.

A.4. In ondergeschikte orde voert de Ministerraad aan dat de in het geding zijnde maatregel evenredig is met het nagestreefde doel.

De doelstelling van de wetgever is te komen tot een snelle beslissing over de vraag of aan de voorwaarden van de opschorting is voldaan. De korte beroepstermijn past in het kader van het beperkte beroepsrecht van de verdachte tegen de beslissing over de opschorting van de uitspraak van de veroordeling door de raadkamer (A.2.4).

Aangezien de opschorting enkel kan worden bevolen met instemming van de verdachte, is een lange beroepstermijn volgens de Ministerraad niet noodzakelijk. Het verschil in behandeling is bovendien beperkt tot het beroep op strafrechtelijk vlak. Er bestaat geen verschil in behandeling wat de vorm en de termijn betreft voor het beroep op burgerrechtelijk vlak. Artikel 6, vierde lid, van de wet van 29 juni 1964 bepaalt immers dat de

kamer van inbeschuldigingstelling kennis neemt van het hoger beroep tegen de beschikking van de raadkamer tot regeling van de burgerlijke belangen en dat dit beroep moet worden ingesteld binnen dezelfde termijn, onder dezelfde voorwaarden en in dezelfde vorm als het hoger beroep in correctionele zaken.

A.5. In zijn memorie van antwoord betoogt P. Peckstadt dat de situatie waarbij de opschorting wordt geweigerd niet vergelijkbaar is met de situatie waarin de opschorting wordt toegekend. Terwijl in het eerste geval geen einde komt aan de strafvordering, is er in het tweede geval wel een eindbeslissing. Dat de verdachte geen mogelijkheid heeft tot het instellen van hoger beroep tegen de weigering van de raadkamer om de opschorting te verlenen, doch wel tegen eenzelfde weigering van de correctionele rechtbank, is perfect verdedigbaar doordat het in het ene geval geen en in het andere geval wel een eindbeslissing betreft. Niets belet de verdachte die met een weigering van de raadkamer wordt geconfronteerd om voor de vonnisrechter nogmaals de opschorting te vragen. De beperkte beroepsmogelijkheid zou derhalve niet met de in het geding zijnde ongelijkheid in verband kunnen worden gebracht.

Ten slotte wijst P. Peckstadt erop dat de betrokkene eveneens dient in te stemmen met de door een vonnisgerecht uitgesproken opschorting en dat de Ministerraad voorbijgaat aan de ernstige gevolgen die een definitieve veroordeling op strafrechtelijk vlak kan hebben op burgerrechtelijk vlak (A.1.2).

- B -

B.1. Artikel 4, § 2, van de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie bepaalt :

« De procureur des Konings en de verdachte kunnen tegen de beschikking van de raadkamer waarbij de opschorting wordt uitgesproken, verzet doen om reden dat aan de voorwaarden tot verlening van de opschorting niet voldaan is.

Het verzet, dat binnen vierentwintig uren moet worden aangetekend, wordt voor de kamer van inbeschuldigingstelling gebracht. »

B.2. De prejudiciële vraag strekt ertoe van het Hof te vernemen of de verzetstermijn van vierentwintig uren waarin het tweede lid van die bepaling voorziet, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt. Wanneer de opschorting door een vonnisgerecht wordt gelast, beschikt de beklaagde over een termijn van vijftien dagen om hoger beroep in te stellen.

B.3. Het verschil in behandeling tussen bepaalde categorieën van personen dat voortvloeit uit de toepassing van verschillende procedures voor verschillende rechtscolleges in minstens gedeeltelijk verschillende omstandigheden, houdt op zich geen discriminatie in. Van discriminatie zou slechts sprake kunnen zijn, indien het verschil in behandeling dat voortvloeit uit de toepassing van die procedures gepaard zou gaan met een onevenredige beperking van de rechten van de daarbij betrokken personen.

B.4. De opschorting van de uitspraak van de veroordeling is een wijze van opdeproefstelling van een delinquent, met diens instemming, waarbij de rechter de ten laste gelegde feiten bewezen verklaart, zonder dat een veroordeling wordt uitgesproken en waarbij de vervolging wordt beëindigd indien de beslissing niet wordt herroepen. Aan de opschorting kunnen eventueel probatievoorwaarden worden gekoppeld.

In de regel wordt de opschorting gelast door de vonnisgerechten, aangezien over de strafvordering uitspraak moet worden gedaan door de feiten bewezen te verklaren. De opschorting kan eveneens door de onderzoeksgerechten worden gelast wanneer zij van oordeel zijn dat de openbaarheid van de debatten de declassering van de verdachte zou kunnen veroorzaken of zijn reclassering in gevaar zou kunnen brengen (artikel 3, tweede lid, van de voormelde wet van 29 juni 1964).

B.5.1. Krachtens de in het geding zijnde bepaling kunnen de procureur des Konings en de verdachte verzet doen tegen de beschikking waarbij de opschorting wordt uitgesproken om reden dat aan de voorwaarden tot verlening van de opschorting niet zou zijn voldaan.

B.5.2. Een algemeen rechtsbeginsel van de dubbele aanleg bestaat niet. Wanneer de wetgever evenwel in het rechtsmiddel van hoger beroep of verzet voorziet, moet hij daarbij een eerlijk verloop van de procedure waarborgen.

B.5.3. Het recht op toegang tot de rechter, dat een onderdeel is van het recht op een eerlijk proces, kan worden onderworpen aan ontvankelijkheidsvoorwaarden, met name wat betreft het instellen van een rechtsmiddel binnen een bepaalde termijn. Die voorwaarden mogen echter niet ertoe leiden dat het recht op zodanige wijze wordt beperkt dat de kern ervan wordt aangetast. Het recht op het aanwenden van het rechtsmiddel waarin de wetgever heeft voorzien zou zijn geschonden indien de beperkingen geen wettig doel nastreven of indien er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het nagestreefde doel (cf. Europees Hof voor de Rechten van de Mens, 19 december 1997, *Brualla Gómez de la Torre t/ Spanje*, § 33).

B.5.4. De regels betreffende de termijnen om beroep of verzet in te stellen zijn gericht op een goede rechtsbedeling en het weren van de risico's van rechtsonzekerheid. Die regels mogen de rechtzoekenden echter niet verhinderen de beschikbare rechtsmiddelen te doen gelden (cf. Europees Hof voor de Rechten van de Mens, 28 oktober 1998, Pérez de Rada Cavanilles t/ Spanje, § 45).

B.5.5. De wetgever vermocht te oordelen dat, teneinde het verloop van het onderzoek niet te vertragen, de door de raadkamer gelaste opschorting moest worden aangevochten binnen een bijzonder korte termijn, die hij op vierentwintig uur heeft vastgesteld. Het verschil tussen die termijn en de termijn van vijftien dagen die betrekking heeft op het hoger beroep dat is gericht tegen een opschorting waartoe is besloten door de correctionele rechtbank kan niet als discriminerend worden beschouwd. De betrokken termijn streeft immers een wettig doel na en houdt geen onevenredige beperking in van de rechten van de verdachten ten aanzien van wie door het onderzoeksgerecht de maatregel van opschorting wordt gelast.

B.5.6. Het feit dat de wet van 12 maart 1998 de termijn waarbinnen hoger beroep moet worden ingesteld tegen de beschikkingen van de raadkamer vermeld in artikel 135 van het Wetboek van Strafvordering op vijftien dagen heeft gebracht, verplicht de wetgever niet, op straffe van schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, een eenvormige termijn vast te stellen voor alle beschikkingen van de raadkamer waartegen hoger beroep wordt ingesteld.

B.6. De prejudiciële vraag moet ontkennend worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 4, § 2, van de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet in zoverre het voor de verdachte ten aanzien van wie door het onderzoeksgerecht de maatregel van opschorting wordt gelast, als rechtsmiddel op strafrechtelijk gebied in het verzet voorziet dat binnen vierentwintig uur dient te worden ingesteld.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 1 maart 2001.

De griffier,

De voorzitter,

L. Potoms

G. De Baets